

Kritik mot en länsrätt för brister i handläggningen av ett överklagande som inte skulle prövas av domstolen utan av en förvaltningsmyndighet

Anmälan

AA, BB, CC, DD och EE framförde i en anmälan till JO klagomål mot Länsrätten i Vänersborg med anledning av handläggningen av ett överklagande. Av anmälan och därtill fogade handlingar framgick i huvudsak följande. Kommunfullmäktige i Alingsås kommun beslutade i protokoll den 25 april 2001 att anta detaljplan för kvarteret Druvan i Alingsås. Genom en skrivelse den 11 maj 2001 till Länsrätten i Vänersborg överklagade AA, BB, CC, DD och EE beslutet. I överklagandet angavs vilket beslut som överklagades. Länsrätten begärde in yttrande i målet från Alingsås kommun. I ett beslut den 8 juni 2001 konstaterade domstolen att överklagandet enligt 13 kap. 2 § plan- och bygglagen (1987:10, PBL) skulle prövas av länsstyrelsen och att överklagandeskriften skulle ha getts in till kommunen. Länsrätten beslutade därför att överlämna målet till kommunen för vidare handläggning. Kommunen avvisade överklagandet som för sent inkommet. Kommunens beslut överklagades till länsstyrelsen som avslog överklagandet.

AA, BB, CC, DD och EE ansåg att handläggningen i länsrätten hade tagit för lång tid.

Utredning

Anmälan remitterades till länsrätten.

I yttrande anförde lagmannen FF, efter samråd med ansvarig rotelinnehavare rådmannen GG, följande.

Enligt 13 kap 1 § (1987:10) plan- och bygglagen (PBL) får följande beslut enligt denna lag överklagas i den ordning som föreskrivs för laglighetsprövning enligt 10 kap kommunallagen (1991:900), nämligen

kommunfullmäktiges beslut om översiktsplan,

kommunfullmäktiges beslut om uppdrag åt en kommunal nämnd att anta, ändra eller upphäva detaljplaner och områdesbestämmelser eller att fatta beslut om skyldighet för fastighetsägare att betala kostnader för gator och andra allmänna platser eller att fatta beslut om villkoren för sådan betalning,

kommunfullmäktiges och kommunala nämnders beslut att inte anta, ändra eller upphäva en detaljplan, områdesbestämmelser eller en fastighetsplan,

kommunfullmäktiges och kommunala nämnders beslut om grunderna för skyldighet att betala kostnader för gator och andra allmänna platser och om generella villkor för sådan betalning,

kommunfullmäktiges beslut om taxa i ärenden hos byggnadsnämnd samt

kommunalförbunds och regionplaneförbunds fullmäktiges beslut om regionplan.

Andra beslut rörande gatukostnader än de som anges i första stycket 4 får ej överklagas. Att tvister rörande gatukostnader prövas av fastighetsdomstol framgår av 15 kap 8 §.

Av 13 kap 2 § PBL framgår att andra beslut enligt denna lag av kommunfullmäktige och kommunala nämnder än de som anges i 1 § får överklagas hos länsstyrelsen. Tiden för överklagande av sådana beslut regleras i 13 kap 3 § PBL.

I 10 kap 1 § kommunallagen (1991:900) stadgas att varje medlem av en kommun eller ett landsting har rätt att få lagligheten av kommunens eller landstingets beslut prövad genom att överklaga dem hos länsrätten. Av 8 § framgår att ett överklagat beslut skall upphävas, om

det inte har tillkommit i laga ordning,

beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen eller landstinget,

det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller beslutet strider mot lag eller annan författning.

Något annat beslut får inte sättas i det överklagade beslutets ställe.

Av 10 kap 3 § framgår att föreskrifterna i detta kapitel inte gäller om det i lag eller annan författning finns särskilda föreskrifter om överklagande.

Följande har inträffat.

Aktuellt mål registrerades hos länsrätten den 16 maj 2001 då överklagandet och fyra andra aktbilagor kom in från klagandena. Av överklagandet, som var ställt till länsrätten, framgick att det avsåg ett beslut av kommunfullmäktige och det hävdades bl.a. i skrivelsen att en ledamot skulle anses jävig. Registratören vid länsrätten bedömde, efter samråd med en rådmann (som inte stod på tur för lottning av målet), att målet avsåg laglighetsprövning enligt kommunallagen och registrerade det som ett sådant.

Målet lottades därefter på rotel 8 (rådmannen GG) och överlämnades till rotelkansliet. Rutinen är där att en rotelsekreterare lämnar förslag till åtgärd, varefter en jurist (notarie eller föredragande) granskar om den föreslagna åtgärden är riktig. I tveksamma fall sker samråd med ansvarig rådmann på roteln. I aktuellt fall har granskningen på roteln lett fram till en beställning riktad till Alingsås kommun att bl.a. komma in med anslagsbevis och yttrande i målet. Beställningen undertecknades av rotelsekreteraren och sändes iväg torsdagen den 17 maj 2001, dvs. dagen efter det att målet kom in till länsrätten. Beställningen bör ha kommit kommunen tillhanda senast måndagen den 21 maj. Om kommunen bedömde att överklagandet avsåg något annat än laglighetsprövning borde kommunen med tanke på besvärstiden, som enligt kommunens avvisningsbeslut gick ut den 24 maj (Kristi Himmelsfärds dag), omgående ha tagit kontakt med länsrätten.

Först i början av vecka 23 (efter besvärstidens utgång) kontaktades notarien på roteln per telefon av en tjänsteman hos Alingsås kommun. Denne ifrågasatte om målet avsåg en laglighetsprövning enligt kommunallagen. I samråd med rådmannen på roteln kom man därvid fram till att överklagandet skulle prövas av länsstyrelsen och att kommunen därför borde göra rättidsprövning. Beslut att överlämna målet till Alingsås kommun fattades den 8 juni 2001 av rådmannen som ensamdomare.

Länsrättens bedömning.

Besvärsskriftens utformning och det förhållandet att den var direkt ställd till länsrätten medför knappast att registratörens åtgärd kan klandras. Inte heller den

tidsmässigt fortsatta hanteringen av målet från länsrättens sida ter sig anmärkningsvärd. Så snart rotelinnehavaren fick klart för sig att målet kunde avse annat än laglighetsprövning, varigenom länsrätten i enlighet med 10 kap 3 § kommunallagen blev förhindrad att handlägga målet, överlämnades handlingarna till Alingsås kommun. För att i möjligaste mån undvika att något liknande upprepas har länsrätten som rutin infört att registrator i fall av tveksamhet alltid skall rådgöra med den rådman, som om ärendet blir lottat, kommer att handlägga detsamma.

AA, BB, CC, DD och EE kommenterade remissyttrandet och uppgav bl.a. att de hade ansökt hos kammarrätten om återställande av försutten tid. De framförde också klagomål mot Alingsås kommun.

I beslut den 8 november 2002 anförde *JO Berggren* följande.

Enligt 7 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) skall en länsrätt eller kammarrätt om den i samband med att ett mål inleds finner att den saknar behörighet att handlägga målet, om en annan motsvarande domstol är behörig, under vissa angivna förutsättningar överlämna handlingarna i målet till den domstolen. Paragrafen reglerar endast överlämnande till en annan allmän förvaltningsdomstol. Frågan om överlämnande till en förvaltningsmyndighet är oreglerad. Ett skyndsamt ställningstagande i behörighetsfrågan är dock särskilt angeläget i ett sådant fall eftersom den som inlett målet vid rättidsprövningen inte får tillgodoräknas tiden innan överklagandet kommit in till beslutsmyndigheten eller till rätt överinstans.

Av det nyss sagda följer att domstolen utan dröjsmål haft att ta ställning till om den varit rätt instans att pröva det ingivna överklagandet. Av utredningen framgår att länsrätten inledningsvis gjorde bedömningen att det aktuella överklagandet avsåg laglighetsprövning enligt kommunallagen. Länsrätten begärde yttrande i målet från Alingsås kommun. Till stöd för att överklagandet avsåg laglighetsprövning talade visserligen de omständigheterna att överklagandet rörde ett beslut av kommunfullmäktige och att överklagandeskriften getts in direkt till länsrätten. I överklagandeskriften angavs emellertid, redan inledningsvis, att den rörde ett beslut av kommunfullmäktige att anta en detaljplan. Vid en närmare kontroll av bestämmelserna i 13 kap. 1 och 2 §§ PBL borde länsrätten redan i samband med att överklagandet kom in till domstolen ha kunnat sluta sig till att överklagandet skulle prövas av länsstyrelsen.

Länsrättens handläggning är mot bakgrunden av det sagda inte godtagbar och förtjänar kritik. Jag noterar att länsrätten har infört nya rutiner för att undvika att något liknande upprepas.

Vad AA, BB, CC, DD och EE har anfört i övrigt föranleder inte någon åtgärd av mig.

Ärendet avslutas.